

Spis treści

Wskazówki praktyczne dotyczące tworzenia wypowiedzi ustnej	4
Starożytność	6
Zadanie 1.: <i>Małżonkowie z Pompei</i> ; William Hogarth, <i>Modne małżeństwo. Śniadanie</i>	6
Zadanie 2.: Lizyp, <i>Apoksjomenos</i> ; Myron, <i>Dyskobol</i>	14
Zadanie 3.: <i>Wenus z Milo</i> ; Sandro Botticelli, <i>Narodziny Wenus</i>	19
Zadanie 4.: George de La Tour, <i>Hiob</i>	25
Zadanie 5.: Rembrandt van Rijn, <i>Powrót syna marnotrawnego</i>	31
Zadanie 6.: Rembrandt van Rijn, <i>Ofiara Abrahama</i>	37
Zadanie 7.: Albrecht Altdorfer, <i>Bitwa Aleksandra Macedońskiego z Dariuszem III pod Issos</i>	41
Średniowiecze – renesans	45
Zadanie 1.: Giotto, <i>Oplakiwanie Chrystusa</i> ; Michał Anioł, <i>Pietà watykańska</i>	45
Zadanie 2.: Stefan Lochner, <i>Sąd Ostateczny</i> ; Hans Memling, <i>Sąd Ostateczny</i>	51
Zadanie 3.: Hieronim Bosch, <i>Kuszenie świętego Antoniego</i>	58
Zadanie 4.: <i>Krawiec</i> , miniatura z Kodeksu Baltazara Behema	65
Zadanie 5.: Domenico Ghirlandaio, <i>Starzec z wnukiem</i>	72
Zadanie 6.: Mistrz szkoły z Arras, <i>Ofiarowanie serca</i>	78
Barok – klasycyzm	86
Zadanie 1.: El Greco, <i>Pogrzeb hrabiego Orgaza</i>	86
Zadanie 2.: Juan Valdés de Leal, <i>In actu oculi (Alegoria marności)</i>	95
Zadanie 3.: Rembrandt van Rijn, <i>Lekcja anatomii doktora Tulpa</i>	99
Zadanie 4.: Jusepe de Ribera, <i>Apollo i Marsjasz</i> ; Tycjan, <i>Apollo i Marsjasz</i>	107
Zadanie 5.: Rembrandt van Rijn, cztery autoportrety	117
Zadanie 6.: Théodore Chassériau, <i>Makbet i Banko spotykają czarownice na wrzosowisku</i>	122
Zadanie 7.: Jacques Louis David, <i>Przysięga Horacjuszy</i>	137
Zadanie 8.: Bernardo Belotto zwany Canaletto, <i>Krakowskie przedmiecie w stronę placu Zamkowego</i>	145
Romantyzm – realizm	154
Zadanie 1.: Johann Heinrich Füssli, <i>Koszmar nocny</i>	154
Zadanie 2.: John Everett Millais, <i>Ofelia</i>	159
Zadanie 3.: Carl Blechen, <i>Ruiny gotyckiego kościoła</i> ; Caspar David Friedrich, <i>Opactwo w dąbrowie</i>	166
Zadanie 4.: Eugène Delacroix, <i>Wolność wiodąca lud na barykady</i>	171
Zadanie 5.: Piotr Michałowski, <i>Szarża w wąwozie Samosierra</i> ; Jan Matejko, <i>Bitwa pod Grunwaldem</i>	181
Zadanie 6.: Jan Piotr Norblin, <i>Towarzystwo na wycieczce nad jeziorem</i>	191
Zadanie 7.: Jan Matejko, <i>Kazanie Skargi</i>	199
Zadanie 8.: Gustave Courbet, <i>Kamieniarze</i>	205
Zadanie 9.: Ary Scheffer, <i>Polonia</i>	213
Modernizm – 1939 rok	225
Zadanie 1.: Claude Monet, <i>Impresja. Wschód słońca</i>	225
Zadanie 2.: Wojciech Weiss, <i>Melancholik (Totenmesse)</i>	230
Zadanie 3.: Jacek Malczewski, <i>Błędne koło</i>	236
Zadanie 4.: Józef Pankiewicz, <i>Japonka</i>	244
Zadanie 5.: Wacław Szymanowski, <i>Macierzyństwo</i> ; Zygmunt Kępski, <i>Macierzyństwo</i>	251
Zadanie 6.: Otto Dix, <i>Wojna</i>	256
Zadanie 7.: Pablo Picasso, <i>Trzy tancerki</i> ; Edgar Degas, <i>Błękitne tancerki</i> ; Henri de Toulouse-Lautrec, <i>Taniec w Moulin Rouge</i>	263
Zadanie 8.: Salvador Dali, <i>Metamorfoza Narcyza</i>	272
Po 1939 roku	283
Zadanie 1.: Krzysztof Motyka, plakat do <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry	283
Zadanie 2.: Mariusz Fransowski plakat do przedstawienia <i>Hiob. Komedia metafizyczna</i> Piotra Wojewódzkiego	290
Zadanie 3.: Andrzej Pągowski, plakat do <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego	297
Zadanie 4.: plakat akcji „Nie ma dzieci – są ludzie”	305

WSKAZÓWKI PRAKTYCZNE

dotyczące tworzenia wypowiedzi ustnej

Twoja wypowiedź ustna musi zostać zbudowana na podstawie polecenia oraz załączonego do niego tekstu literackiego, językowego lub **ikonicznego**. Aby sformułować pełną i poprawną kompozycyjnie odpowiedź, należy odwołać się do wybranych przez siebie tekstów kultury nawiązujących do problemu przedstawionego w poleceniu lub dokonać interpretacji tekstu ikonicznego dołączonego do zadania i samodzielnie wyszukać przykłady tekstów literackich, które poruszają podobną problematykę.

Kompozycja twojej wypowiedzi monologicznej będzie zależeć od tego, jaki **czasownik operacyjny został użyty w konstrukcji zadania**. W zależności od tego, czy twoja wypowiedź będzie miała charakter wypowiedzi przedstawieniowej czy argumentacyjnej, różne będą sposoby gromadzenia materiału i układu kompozycyjnego.

Czasownik operacyjny	<i>omów, przedstaw, zreferuj</i>	<i>rozważ, uzasadnij, odpowiedz</i>
Kompozycja	Wypowiedź przedstawieniowa: 1. wstęp, 2. rozwinięcie, 3. zakończenie.	Wypowiedź argumentacyjna: 1. teza/hipoteza, 2. wywód argumentacyjny, 3. wnioski/podsumowanie.

Twój monolog powinien być wypowiedzią syntetyczną, w której zaprezentujesz swoją wiedzę humanistyczną, odwołując się do znanych ci dzieł z zakresu literatury i innych dziedzin sztuki.

Przygotowane przez nas propozycje zadań zawierają ćwiczenia kształcące umiejętności niezbędne dla tworzenia wypowiedzi argumentacyjnej: analizowanie i interpretowanie tekstów ikonicznych, stawianie hipotez, formułowanie tez, zbieranie argumentów, wnioskowanie, odwoływanie się do wiedzy literacko-kulturowej (co skutecznie wspieramy, podając możliwe do wykorzystania przykłady literackie czy kulturowe – filmy, przedstawienia, obrazy, plakaty) oraz komponowanie wypowiedzi.

ETAPY PRACY NAD KONSTRUKCJĄ WYPOWIEDZI PRZEDSTAWIENIOWEJ

1. Wstęp

- ▶ Określ problem (prawdopodobnie pojawi się on już w poleceniu) – znajdź słowo kluczowe zawarte w poleceniu i odnieś się do niego.
- ▶ Możesz przywołać genezę omawianego zjawiska, jeśli jesteś w stanie ją sobie przypomnieć lub ją określić.
- ▶ Możesz zasygnalizować układ swojej wypowiedzi (problemowy, chronologiczny, zgodny z poszczególnymi elementami polecenia), ale nie jest to konieczne.
- ▶ Wybierz konteksty (literackie, historyczne, teoretycznoliterackie, biograficzne, filozoficzne), które znasz i możesz wykorzystać w swojej wypowiedzi.

2. Rozwinięcie

- ▶ Pamiętaj o tym, aby w rozwinięciu odnieść się do wszystkich elementów polecenia.
- ▶ Dobierz przykłady w sposób spójny – połącz kolejne elementy wypowiedzi w logiczny ciąg odpowiadający poleceniu, tzn. w pierwszej części swojej wypowiedzi odnieś się do tekstu ikonicznego, dokonaj jego

analizy i interpretacji, sformułuj wniosek cząstkowy, kolejne elementy wypowiedzi poświęć przywołaniu tekstów kultury stanowiących uzupełnienie dla prezentowanego zagadnienia, staraj się formułować wnioski cząstkowe, które pozwolą ci podsumować referat.

3. Podsumowanie

- ▶ Tu należy zebrać całość sformułowane wcześniej wnioski cząstkowe pojawiające się po kolejnych przykładach i zaproponować jedno lub kilka rozwiązań omawianego zjawiska.
- ▶ Możesz dokonać oceny problemu, jeśli taka sugestia pojawiła się w poleceniu.

ETAPY PRACY NAD KONSTRUKCJĄ WYPOWIEDZI ARGUMENTACYJNEJ

1. Wstęp

- ▶ Określ problem (prawdopodobnie pojawi się on już w poleceniu) – znajdź słowo kluczowe zawarte w poleceniu i odnieś się do niego.
- ▶ Postaw tezę, hipotezę lub pytanie – czyli najważniejszą myśl odnoszącą się do całości zadania (treści polecenia i dołączonego tekstu).
- ▶ Wybierz konteksty (literackie, historyczne, teoretycznoliterackie, biograficzne, filozoficzne), które znasz i możesz wykorzystać w swojej wypowiedzi.
- ▶ Zastanów się i wybierz inne znane ci utwory literackie lub teksty kultury (filmy, przedstawienia, sztukę), które możesz przywołać jako potwierdzenie bądź zaprzeczenie swojej tezy lub hipotezy.

2. Rozwinięcie

- ▶ Dokonaj hierarchizacji swoich argumentów – możesz je uporządkować w następujący sposób:

1.

Punkt wyjścia – szczegół,
np. tekst ikoniczny.

Argumentacja – wykorzystanie
tekstów i kontekstów.

Podsumowanie –
uogólnienie.

2.

Punkt wyjścia – uogólnienie,
np. motyw, topos.

Argumentacja – wykorzystanie
tekstów i kontekstów.

Podsumowanie –
szczegółowe odniesienie
do problemu.

3. Podsumowanie

- ▶ Tu należy zebrać sformułowane wcześniej wnioski cząstkowe pojawiające się po kolejnych argumentach i zaproponować konkretne rozwiązanie problemu lub potwierdzić tezę.
- ▶ Możesz dokonać oceny problemu, jeśli taka sugestia pojawiła się w poleceniu.